

de ware herder

tekst van de viering op zondag 13 juni 2021 in de Nassaukerk te Amsterdam
(afscheid van ds. Klaas Holwerda)

Daniel Couet, *Elixir de jeunesse*

VOORBEREIDING

muziek J.S. Bach, Adagio uit Double Concerto (viol, hobo) in c

intochtslied Liedboek 282

- 1 *Genesteld aan uw hart
en aan uw altaar kind aan huis,
pelgrim die schuilt,
zo ben ik thuis
bij U, mijn God, die in
uw loofhut mij bewaart.*
- 2 *Hier wordt uw woord van kracht,
dat mij herschept en adem geeft,
de ziel wil zijn
van al wat leeft.
Het fluistert in mijn oor
hoe vurig Gij mij wacht.*
- 3 *Hier leef ik uit uw hand,
een tafel is ons aangericht.
Ik deel het brood
dat Pasen sticht.
Ik smaak de beste wijn
en word een bloedverwant.*
- 4 *Dit brood in onze mond
doet proeven wat ophanden is,
is ons gedeeld
geheimenis,
onthult hoe Gij, o zon,
al in ons midden woont.*

moment van stilte

Zijn wij een moment stil
om ruimte te maken
voor de ontmoeting met de Eeuwige
en met elkaar.

aansteken kaarsen

acclamatie Liedboek 284

*Christus, Gij zijt het licht in ons leven!
Levende vlam, doof niet meer uit,
want in uw licht zien wij elkaar.*

bemoediging Onze hulp in de naam van de Eeuwige
DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT,
die trouw is tot in eeuwigheid
EN NIET LAAT VAREN WAT ZIJN HAND BEGON.

drempelgebed Liedboek 298

*Eeuwige, onze God,
wij die U nooit hebben gezien,
zie ons hier staan.
Wij die van U hebben gehoord,
hoor Gij ons aan.
Uw naam is dat Gij mensen helpt,
wees onze hulp,
en dat Gij alles hebt gemaakt,
maak alles nieuw,
en dat Gij ons bij name kent,
leer ons U kennen.
Die Bron van Leven wordt genoemd,
doe ons weer leven.
Die hebt gezegd: Ik zal er zijn,
wees hier aanwezig.*

smeekebed-lofzang (met Liedboek 299f)

Laten wij de Heer om ontferming aanroepen
en zijn naam prijzen,
want verder dan onze nood reikt zijn trouw.

Om wie het verheffen
van hun stem tegen onrecht
moeten bekopen met gevang,
vernedering en marteling -

Om wie zich buitengesloten
en uitgestoten weten,
ontkend, niet gezien
en zonder reden afgewezen -

Om het duister dat in het licht
van de nieuwe morgen nog niet
van ons afgevallen is,
om wat ons verwacht
en onze aandacht nog verdeeld houdt -

daarom roepen wij:

*Heer, ontferm u,
Christus, ontferm u,
Heer, ontferm u over ons.*

*Tegen het donker laten wij zingen,
meer dan een leven lang, grenzeloos groot,
heeft Hij hart voor mensen!
Glorie de Eeuwige, Hem alle eer!*

*Glorie aan God alleen hoog in de hemel
en hier allerwegen, hier waar wij wonen
vrede voor mensen al zijn beminden -
zijn oog rust op hen.
Glorie de Eeuwige, Hem alle eer!*

*Laat onze adem U loven en zingen,
machtige God, U ons leven een lied!*

*Zegenen wij U al onze dagen,
dragen uw naam als een vuur met ons mee.
Machtige God, Gij licht zienderogen!*

*Machtige God, Gij Zoon en geliefde,
hoor naar ons roepen, vragen om vrede;
draag van ons weg alle dood zelfgekozen,
draag van ons weg heel de wereld van schuld.*

*Gij zijt de enige, Gij onze Heer!
Gij toch de eerste, weg voor ons uit!
Onder uw vleugels vinden wij leven,
komen op adem het duister voorbij.*

*Machtige God, Gij Zoon en Geliefde,
krachtige Geest, alle glorie aan U!*

DE SCHRIFT: GESPROKEN EN GEZONGEN

gebed

Gij die ons zoekt en vindt
als wij verdwalen,
spreek uw woord van bevrijding.
Gij die weet hebt
van onze diepste angsten,
daal met ons daarin af
en roep ons
onze onmacht te boven.
Gij die verder ziet
dan onze blinde ogen,
maak ons hart ontvankelijk
voor wat nog niet
bij ons opgekomen was,
vandaag en morgen
en al onze dagen,
door Christus Jezus, onze Heer.

acclamatie Liedboek 331

*Roep onze namen dat wij U horen,
dat wij weer ademen, dat wij U leven.*

eerste lezing Ezechiël 34, 1-11

Lezing uit de profetie van Ezechiël.

- 1 Het woord van de ENE gebeurde mij:
- 2 Mensenkind,
 profeteer tot de herders van Israël,
 profeteer, zeg hen:
 Zo zegt mijn heer de ENE:
 Wee, herders van Israël die zichzelf weiden.
 Moeten de herders niet de schapen weiden?
- 3 Jullie drinken de melk,
 kleden je met de wol,

- slachten wat vetgemest is,
 maar weiden de schapen niet.
- 4 De zwakke versterk je niet,
 de zieke genees je niet,
 de gewonde verbind je niet,
 de verdrevene haal je niet terug,
 de verlorene zoek je niet,
 met geweld en dwang heers je over ze.
- 5 Ze raken verdreven zonder herder,
 vraat voor al het wild van het veld,
 ja verdreven.
- 6 Mijn schapen dwalen op alle bergen,
 over elke heuvelrug en over elke landvlakte
 raakten mijn schapen verdreven
 en niemand die naar ze vraagt,
 niemand die zich om ze bekommert.
- 9 Daarom, herders, hoor het woord van de ENE.
 10 Zo zegt mijn heer de ENE:
 Zie, ik zal die herders,
 ik vorder mijn schapen uit hun hand,
 ik stop hen met het weiden van schapen,
 niet langer zullen de herders zichzelf weiden,
 ik red mijn schapen uit hun muil,
 ze zullen hen niet tot vraat zijn.
- 11 Ja, zo zegt mijn heer de ENE:
 Zie, ik,
 ik vraag naar mijn schapen,
 ik bekommer me om ze.

(vertaling: Klaas Holwerda)

antwoordpsalm

Psalm 23

*Mijn herder is de Heer,
 nooit zal het mij aan iets ontbreken.*

- 1 *Hij brengt mij naar grazige weiden,
 daar mag ik rusten aan de waterkant.
 Zo kom ik verkwikt weer tot leven
 om verder te reizen aan zijn hand.*
- 2 *Al moet ik door duistere dalen,
 ik ben niet bang meer in het vreemde land.
 Onder zijn hoede voel ik mij veilig:
 hij is steeds bij mij, ik ben in zijn hand.*
- Mijn herder is de Heer,
 nooit zal het mij aan iets ontbreken.*
- 3 *Hij nodigt mij uit aan zijn tafel,
 en allen die tegen mij zijn gekant,
 moeten het aanzien dat hij mij wil zalven,
 dat hij mijn beker vult tot de rand.*
- 4 *Overal komen geluk en genade
 mij tegemoet van alle kant.*

*En altijd keer ik terug naar mijn herder,
tot in lengte van dagen blijf ik in zijn hand.*

*Mijn herder is de Heer,
nooit zal het mij aan iets ontbreken.*

acclamatie Liedboek 338a

Hoor het evangelie naar Johannes.

Halleluja, halleluja, halleluja, halleluja.

evangelielesing Johannes 10, 1-18

- 1 Voorwaar, ik zeg je:
wie niet door de deur
de voorhof van de schapen binnengaat,
maar ergens anders vandaan opgaat,
is een dief of een rover.
- 2 Wie door de deur binnenkomt,
is de herder van de schapen.
- 3 Voor hem doet de deurwachter open
en de schapen horen naar zijn stem.
Hij roept zijn eigen schapen bij de naam
en leidt ze uit.
- 4 Heeft hij de zijne alle uitgeworpen,
dan gaat hij voor ze uit
en volgen de schapen hem,
want ze kennen zijn stem.
- 5 Een vreemde volgen ze niet,
maar vluchten voor hem,
want ze kennen de stem van vreemden niet.
- 6 Deze gelijkenis zei Jezus tot hen,
maar zij kenden niets
van wat hij tot hen sprak.
- 7 Jezus zei dan ook, weer:
voorwaar, ik zeg je:
ik ben de deur van de schapen.
- 8 Allen die voor mij kwamen,
zijn dieven en rovers,
maar naar hen hoorden de schapen niet.
- 9 Ik ben de deur:
gaat iemand door mij binnen,
die zal gered zijn
en ingaan en uitgaan
en weide vinden.
- 10 De dief komt voor niets anders
dan stelen en slachten en ombrengen.
Ik kwam om hen leven en overvloed te laten hebben.
- 11 Ik ben de ware herder.
De ware herder zet zijn ziel over de schapen heen.
- 12 Maar de huurling
die geen herder is
en van wie het niet de eigen schapen zijn,
ziet de wolf komen

13 en laat de schapen achter en vlucht
- de wolf grijpt ze en verscheurt ze -,
want hij is een huurling
en bekommert zich niet om de schapen.

14 Ik ben de ware herder:
ik ken de mijne
en de mijne kennen mij,
15 zoals de Vader mij kent
en ik de Vader ken.
Ik zet mijn ziel over de schapen heen.

16 *Ik ben de ware herder,
de ware herder waagt zijn leven voor de schapen,
ook andere schapen die niet van deze kooi zijn,
ook die moet ik leiden,
ook die zullen mijn stem horen
en dit zal het worden:
één kudde, één herder.
Ik ben de ware herder,
de ware herder waagt zijn leven voor de schapen.*

(motet: Jan Marten de Vries)

17 Hierom heeft de Vader mij lief:
ik zet mijn ziel in
om die weer op te nemen.
18 Niemand neemt die van mij af,
ik zet die van mijzelf in.
Ik heb volmacht die in te zetten
en volmacht die weer op te nemen.
Deze opdracht nam ik aan van mijn Vader.

(vertaling: Klaas Holwerda)

acclamatie Liedboek 339a

*U komt de lof toe, U het gezang,
U alle glorie, o Vader,
o Zoon, o heilige Geest
in alle eeuwen der eeuwen.*

overweging

Ze liegen er niet om. En ze komen ook niet zomaar uit de lucht vallen. De woorden van Jezus vanmorgen.

Ik ben de ware herder (Jh.10,11.14). Jezus zegt niet: ik ben de herder. Dat zou volstaan toch? Ik ben de herder. Zoals hij op andere bladzijden zegt: ik ben het licht (Jh.8,12), of: het leven, of: de weg (Jh.14,6), of, ook vanmorgen: ik ben de deur (Jh.14,7.9). Nee: ik ben de ware herder.

Dat betekent: ze hebben een scherpe rand, die woorden. De scherpe en uiterst pijnlijke woorden van Ezechiël klinken er in door. Over herders die zichzelf weiden en niet de schapen (Ez.34,2). Een kerk die met zichzelf bezig is -de kerk als merk of als vlag om in de wereld te planten- en niet met haar opdracht, niet met de mensen.

Ik ben de ware herder. Daar schuilt het besef in: niet allen die zich herder noemen, zijn het ook. Het evangelie zet de ware herder tegenover de huurling, die geen hart heeft voor de schapen (Jh.10,12-13). Tegenover dieven en rovers ook, bij wie de schapen absoluut niet veilig zijn (Jh.10,1.8.10). Ik red mijn schapen uit hun muil, zo horen we de Eeuwige zelfs zeggen in de profetie vanmorgen (Ez.34,10).

Denk aan de slangenkuil van de politiek. Mensen gemangeld in de toeslagenaffaire, met tegenzin toegelaten vluchtelingen die maar geen paspoort krijgen. Denk aan het brute optreden van dictators tegen klokkenluiders en onwelgevallige stemmen, de Navalny's en de Prataseviches. Denk aan de mensen van Hong Kong of aan de vrouwen van Wit-Rusland. Kijk naar de schilderijen hier van Daniël Couet, die hun strijd zichtbaar maakt met machten die een tegenbeeld van ware herders zijn.

Maar ook op bijvoorbeeld de werkvloer kom je ze tegen: leidinggevendenden die je subtiel beschadigen, de vriendelijkheid of meelevendheid zelve lijken en je toch onzeker maken of het gevoel geven dat je niet aan de verwachtingen voldoet. Het gebeurt in huwelijken, of tussen kinderen en ouders.

Ze liegen er niet om. En ze komen ook niet zomaar uit de lucht vallen. De woorden van Jezus vanmorgen.

Ook binnen het evangelie niet. Ze hebben daar een achtergrond. Ze zijn onlosmakelijk verbonden met het voorafgaande verhaal (Jh.9). Over iemand blindgeboren (Jh.9,1), een van die talloze handicaps of net-even-anders gesteldheden die maken dat je meestal op achterstand staat.

Iemand blindgeboren die van Jezus het licht in de ogen ontvangt (Jh.9,7). Maar niet dan nadat - want ja, het verhaal kent humor- niet dan nadat Jezus hem met twee enorme plakken op de ogen de hele stad door gestuurd heeft (Jh.9,6-7). Die boodschap kwam aan. Wij zijn toch zeker niet blind?, zo mompelt de godsdienstige elite (Jh.9,40), geïrriteerd en toch wel onderhuids verontrust, nadat ze een uiteraard fatsoenlijk, maar ook ellenlang en tenenkrommend godvruchtig debat had aangezwengeld over de vraag of dat wel door de beugel kon: op sabbat, de dag van het ontstoken licht toch, iemand licht in de ogen gunnen (Jh.9,13-34). Met als slot van het liedje dat de helder ziende blindgeboren geëxcommuniceerd was, uitgeworpen, uit de gemeenschap weggewerkt (Jh.9,34). Moet je je voorstellen. Wat een trauma.

Ik ben de ware herder. Dat gaat blijkbaar over wat helaas alles behalve vanzelfsprekend is, over veiligheid en onveiligheid in de kerk zeg maar. Over waar vrouwen, anders begaafden, hooggevoeligen, transgenders, mannen die op mannen en vrouwen die op vrouwen vallen, mensen met een getinte huid, nakomelingen van slaafgemaakten, mensen zonder geslaagd leven, met een strafblad, een gat in de hand of in de ziel, met vraagtekens bij bijbelverhalen en geloofswaarheden, of wat dan ook, altijd maar weer tegen aan lopen.

Over wat wij nalaten met andere woorden. In de beeldtaal van herder en schapen: zwakke versterk je niet, zieke genees je niet, gewonde verbind je niet, verlorene zoek je niet (Ez.34,4). En, misschien nog wel verwoestender, over wat bij uitstek nagelaten zou moeten worden, maar dat zo vaak niet wordt: met geweld en met dwang heers je over ze (Ez.34,4). En ook dat dwangbuis dat zo niet mag heten, kent helaas talloze gedaanten. In verschillende schilderijen van Daniël Couet hier voel je dat.

Al het bij kerk ergens over gaat, is het dan niet hierover? Het bieden van een ruimte, vrij van elke vorm van terreur, waarin wij elkaar in al onze verscheidenheid tevoorschijn luisteren in plaats van in dezelfde mal proberen te duwen?

En nee, ik zeg niet dat ik daar steeds in geslaagd ben. Meer dan eens heb ik daar geweldig in misgetast. Soms kwam ik er in de buurt, vermoed ik en lees ik in wat ik van jullie terug kreeg. Het opmaken van een balans daarover weet ik in vertrouwde handen bij de Eeuwige.

Als ik terug kijk, zie ik de woorden van dit evangelie wel als een rode draad in mijn leven, in mijn keuze voor dit vak. En zijn deze woorden in de loop van de jaren ook steeds nog weer meer op hun plek gaan vallen.

Ik ben de ware herder: één die past in het zoekplaatje, die waar maakt wat je van een herder mag verwachten. En wat is dat dan?

De ware herder zet zijn ziel over de schapen heen, zegt het evangelie (Jh.10,11.15). Raakt dat misschien aan dat andere beeld: ik ben de deur van de schapen? (Jh.10,7.9)

De voorhof van de schapen, zoals er staat (Jh.10,1.16), alsof het in het beeld gaat om de voorhof van de tempel die inmiddels verwoest ligt, de voorhof van de schapen is een laag ommuurde ruimte, tegen roofdieren en tegen de kou van de nacht, onder het open dak van de hemel, met in die lage muur een opening waarin de herder staat, tegen de avond als deur naar binnen en in de morgen als deur naar buiten. Wijdsbeens, met zijn ziel over de schapen heen, die daar onderdoor gaan, één voor één gekend en bij de naam geroepen, zoals Maria op paasmorgen in de hof: Maria! (Jh.20,16)

Het evangelie speelt -hoe heilzaam- met woorden. Ook Psalm 23 -de Eeuwige mijn herder (Ps.23,1)- is geen vrijwaringsbewijs tegen traumatische ervaringen. Soms voert het leven door een dal van duister (Ps.23,4). Niemand die daar wat aan verandert. Maar je kunt er wel anders naar leren kijken.

Heeft de herder ze allemaal uitgeworpen (Jh.10,4), zo staat er, met precies datzelfde woord waarmee even eerder de ziende blindgeboren uitgeworpen was (Jh.9,34). Want wat is het: buitengesloten en weggewerkt? Of juist: in de ruimte gezet? Ingaan en uitgaan en grazige weide vinden (Jh.10,9; Ps.23,2). Overvloed (Jh.10,10). De voorhof, de ruimte van bijbel en liturgie, is -als het goed is- altijd weer doorgangplaats, geen doel in zich, geen dwangbuis, geen gevang, maar veeleer oefenruimte en broedplaats.

Nog andere schapen heb ik, niet uit deze voorhof (Jh.10,16). Denken in hokjes, in binnen en buiten de kerk als merk, het wordt steeds onmogelijker, is ondoenlijk, en onnodig ook. Want uitgeworpen en zoekgeraakt, aan hun lot overgelaten en zoekgemaakt, maar wel allemaal schapen, allemaal mensen van God. Eén kudde, één herder (Jh.10,16).

Zo verlegt zich van tijd tot tijd, en zo ook nu, het werkterrein. Frank en vrijmoedig -en een beetje vrij- zeg ik Jezus de woorden na die voor mij al jaren tot de meest ontroerende van de bijbel behoren: niemand neemt mij iets af, jaren lang zette ik hier mijn ziel in, om die nu weer op te nemen en mijn roeping zoals ik die versta, op nieuwe plekken vervolg te geven (Jh.10,18).

lied Liedboek 424: 4 en 6

4 *Bij name geroepen,
naar buiten gebracht,
een weg voor ons uit.
Herder, die ons voorgaat!*

6 *Bron en bestemming,
trouw die ons draagt
voor altijd op adem.
Waarheid, weg en leven!*

Daniel Couet, *Women fighting the dictators*

GEBEDEN EN GAVEN

aansteken kaarsen

muziek J.S. Bach, Der Herr ist mein getreuer Hirt

vredegroet

Ook al is het nog niet mogelijk
vanmorgen brood en wijn
te delen met elkaar,
dit is wel het moment
om ons verbonden te weten
met wie ons voorgingen
en omringd door allen uit kerk en buurt
die ons in de jaren van mijn dienst hier
en al langer geleden ontvielen.

De vrede van Christus met u allen.
ZIJN VREDE OOK MET U.

Geef elkaar, al is het op enige afstand,
een teken van vrede.

gebeden (met acclamatie Liedboek 368j)

Gezegend Gij die steeds opnieuw
licht spreekt in het duister
en ruimte van leven midden in de dood.

Gezegend Gij
die ons hebt gezien
al voor wij werden geboren,
die ons niet vastlegt
op ons verleden,
maar, groter dan alle schuld,
altijd weer ons oproept
de tocht opnieuw te beginnen.

En daarom,
met allen die de eeuwen door
ons voorgingen,
met hen die ons ontvielen
en voortleven in onze herinnering,
met heel uw koor van engelen en mensen
van toen en daar en hier en nu,
stemmen wij in met het lied
dat in vreugde zonder ophouden
u bezingt en de wereld die komt.

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast
zoals wij hier samen zijn,
van her en der gekomen
met elk een eigen geschiedenis,
kwetsbaarheid en verlangen.

Gedenk ons in dagen
van ziekte en uitputting,
vertwijfeling, wanhoop
of onmogelijke keuzen.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast.
Gedenk ons wanneer het ons
bezwaart en eenzaam maakt
dat wij in enig opzicht
anders zijn dan anderen
en daarom op achterstand,
wanneer wij bij elkaar
geen ruimte vinden voor vragen
die maar niet in ons loslaten.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast.
Gedenk ons wanneer wij worstelen
met breuklijnen in onze levens,
rouwen en verdrietig zijn
om wie wij verloren
aan de dood of aan het leven.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast.
Gedenk uw gemeente in deze wereld,
en maak steeds weer
haar ruimte wijd en veilig,
vrij van terreur of angst.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast.
Gedenk wie kleine of grote
verantwoordelijkheid dragen
voor de wereld
als een huis om in te wonen
niet maar voor sommigen
maar voor allen.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Aan u, ware herder,
houden wij ons vast.

Gedenk de verschoppelingen
van deze wereld:
aidswezen, vluchtelingenkinderen,
slachtoffers van misbruik en geweld,
vreemdelingen zonder papieren.

Wij weten niet half
wat de aarde verbergt
aan gruwelijkheden
en wat mensen met zich dragen
aan kwade herinnering.
Zo bidden wij:

*Heer, hoor ons bidden,
Laat komen uw rijk!*

Hoor in de stilte van deze morgen
wat wij op ons hart dragen:

.....

en hoor ook al wat buiten deze muren
klinkt aan gebed mee in de woorden:

ONZE VADER DIE IN DE HEMEL ZIJT,
UW NAAM WORDE GEHEILIGD,
UW KONINKRIJK KOME.
UW WIL GESCHIEDE
ZOALS IN DE HEMEL OOK OP AARDE.
GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD.
EN VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN
ZOALS OOK WIJ VERGEVEN ONZE SCHULDENAREN.
EN LEID ONS NIET IN VERZOEKING,
MAAR VERLOOS ONS VAN DE BOZE.
WANT VAN U IS HET KONINKRIJK
EN DE KRACHT EN DE HEERLIJKHEID
IN EEUWIGHEID. AMEN.

slotlied

Liedboek 559

- 1 *Gij die ver voor ons uit
doordrong in 't land der angst,
help ons in 't donker, o
Heer, U te vinden.*
- 2 *Gij die al onze schuld
in uw vergeving draagt,
wees onze vrede, o
Jezus, voor eeuwig.*
- 3 *Gij die met levensbrood
door tijd en ruimte gaat,
geef alle dagen, o
Christus, dit brood ons.*
- 4 *Gij die ver voor ons uit
in deze wereld zijt,
zend ons met vrede en brood,
Heer, tot de mensen.*

afscheid

Geliefde broeder,
vandaag eindigt jouw dienstwerk
als dienaar des Woords verbonden aan
de Nassaukerkgemeente te Amsterdam.
Eenmaal ben je in het ambt
van dienaar des Woords bevestigd.
Daarbij heb je uitgesproken
dat je de heilige Schrift aanvaardt
als bron van de prediking
en als enige regel van het geloof
en dat je je wilt verzetten
tegen al wat daarmee strijdig is.
Je hebt beloofd geheim te zullen houden
wat je vertrouwelijk ter kennis komt
en je taak te vervullen
overeenkomstig de orde van onze kerk.

Wij laten je gaan en zeggen je dank
voor de overtuiging, de inzet en de liefde
waarmee je tot hiertoe
jouw dienstwerk in Christus' kerk hebt vervuld.
Wij hopen dat je ook in je volgende dienstwerk
de kerk zult blijven dienen
met de jouw geschonken gaven van hoofd en hart.

gebed

God van trouw,
het past ons U dank te zeggen
voor de toewijding van deze dienaar des Woords
die afscheid neemt van deze gemeente.
Voor zijn volharding en trouw prijzen wij U.
Bevestig dan het werk van onze handen,
ja, bevestig dat.
U die blijkens de kracht die in ons werkt
bij machte bent veel meer te doen
dan wij bidden of beseffen,
U zij de heerlijkheid in de gemeente
en in Jezus Christus
van eeuwigheid tot eeuwigheid.

zegen

U allen, hier of waar ook,
nu of op een ander moment,
ga en vervolg uw weg in vrede,
gedragen door de Naam
waarin wij zijn geborgen
en in de verwachting
van de wereld die komt.

De Eeuwige zegent u
en behoedt u.
De Levende laat
zijn aangezicht over u lichten

en is u genadig.
De Barmhartige
heft haar aangezicht naar u op
en geeft u vrede.

Zo zal altijd en overal
de zegen uw geleide zijn
van Vader, Zoon en heilige Geest.
AMEN.

Aan de viering werkten mee:

Doris Ferkranus (viool), David Harris (hobo) en Gerard van Zeijl (orgel)

Josefine Straesser (cantor)

Sophia Kwikkel, Judith van Dommele, Hans van Herwaarden, Rob Feenstra en Luc Klaphake
(zangers)

Anne-Margreet Bloem (schriftlezingen)

Ineke Visser (ouderling)

Maarten van Duijn (diaken)

Henriëtte Frans en Jacky Wolter (aansteken kaarsen)

Bart Treffers en Janna van Beek (kosters)

Jessa van der Vaart (medevoorganger)

Klaas Holwerda (voorganger)